

บทที่ 4

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.1 ความสำคัญของป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ป่าชายเลนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสำคัญต่อประชาชนในจังหวัดหลายประการ ทั้งในด้านการป้องกันภัยธรรมชาติ การหาเลี้ยงชีพทางการประมงและการเลี้ยงสัตว์น้ำ ตลอดจนอาศัยต้นไม้ในป่าชายเลนเพื่อยังชีพโดยตรง แต่ในปัจจุบันป่าชายเลนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว

4.1.1 ประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของป่าชายเลนประการแรกคือ การป้องกันชายฝั่งทะเลและริมแม่น้ำไม่ให้พังทลายไปเนื่องจากการชะพาของคลื่นลม โดยป่าชายเลนจะทำหน้าที่เหมือนเขื่อนป้องกัน และสามารถซ่อมแซมตนเองได้ตามธรรมชาติ ในบริเวณที่ป่าชายเลนถูกตัดฟันจนหมดในเขตอำเภอดอนสัก ปรากฏว่าคลื่นริมคลองและแม่น้ำถูกชะพาให้พังทลายลงมาก จนราษฎรต้องปลูกป่าชายเลนเป็นแนวเพื่อป้องกันการพังทลาย นอกจากนั้นยังเป็นแนวกำแพงริมฝั่งทะเลที่ช่วยลดความรุนแรงของคลื่นและลมพายุในฤดูมรสุม จนไม่เป็นอันตรายต่อบ้านเรือนที่อยู่ตามชายฝั่งทะเล ซึ่งจะพบเห็นอยู่ทั่วไปว่าราษฎรที่ตั้งชุมชนตามชายฝั่งแม่น้ำและริมทะเลจะปลูกไม้ชายเลนไว้เป็นแนวเพื่อที่เวลาออกเรือตามชายฝั่งก็ได้อาศัยป่าชายเลนเป็นแหล่งจอดเรือเพื่อหลบพายุอยู่เสมอ

4.1.2 ป่าชายเลนช่วยลดความเร็วของกระแสน้ำที่ไหลมาจากบนบก ทำให้เกิดตกตะกอนของสารมลพิษต่าง ๆ อยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน ทั้งนี้มีงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงว่าสารพิษและโลหะหนักสะสมอยู่ในดินป่าชายเลนมากกว่าดินชายฝั่งทะเล โดยทั่วไปในสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลและการที่เกิดการตกตะกอนทับถมตามบริเวณป่าชายเลนนี้เอง ทำให้เกิดการงอกตัวของพื้นดินออกไปในทะเล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าป่าชายเลนมีคุณสมบัติประโยชน์ในการเพิ่มพื้นที่ของประเทศด้วย

4.1.3 ป่าชายเลนมีความสำคัญต่อการดำรงชีพของราษฎรยากจนที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเล ไม้ป่าชายเลน เช่น โกงกาง ใช้ทำพื้น ทำถ่าน เป็น

แหล่งเชื้อเพลิงของราษฎรโดยไม่ต้องซื้อหา นอกจากนั้นประชาชนยังใช้ไม้ซาย
 เล่นเป็นเสาสำหรับผู้พองพางเป็นหลักในการเลี้ยงหอยนางรม ใช้ก่อสร้างบ้าน
 และอุปกรณ์ในครัวเรือน ตลอดจนอุปกรณ์การประมงอื่น ๆ นอกจากนั้นประชาชน
 ยังใช้ป่าซายเล่นเป็นแหล่งอาหาร เช่น จับปูทะเล ปลาเก๋า ปลากระบอก ก็ต้อง
 พึ่งพาการมีอยู่ของป่าซายเล่นโดยตรง เพราะสัตว์น้ำเหล่านี้จะค่อยลดจำนวนลง
 จนกระทั่งหายไบบหมดหากปราศจากป่าซายเล่นซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญ

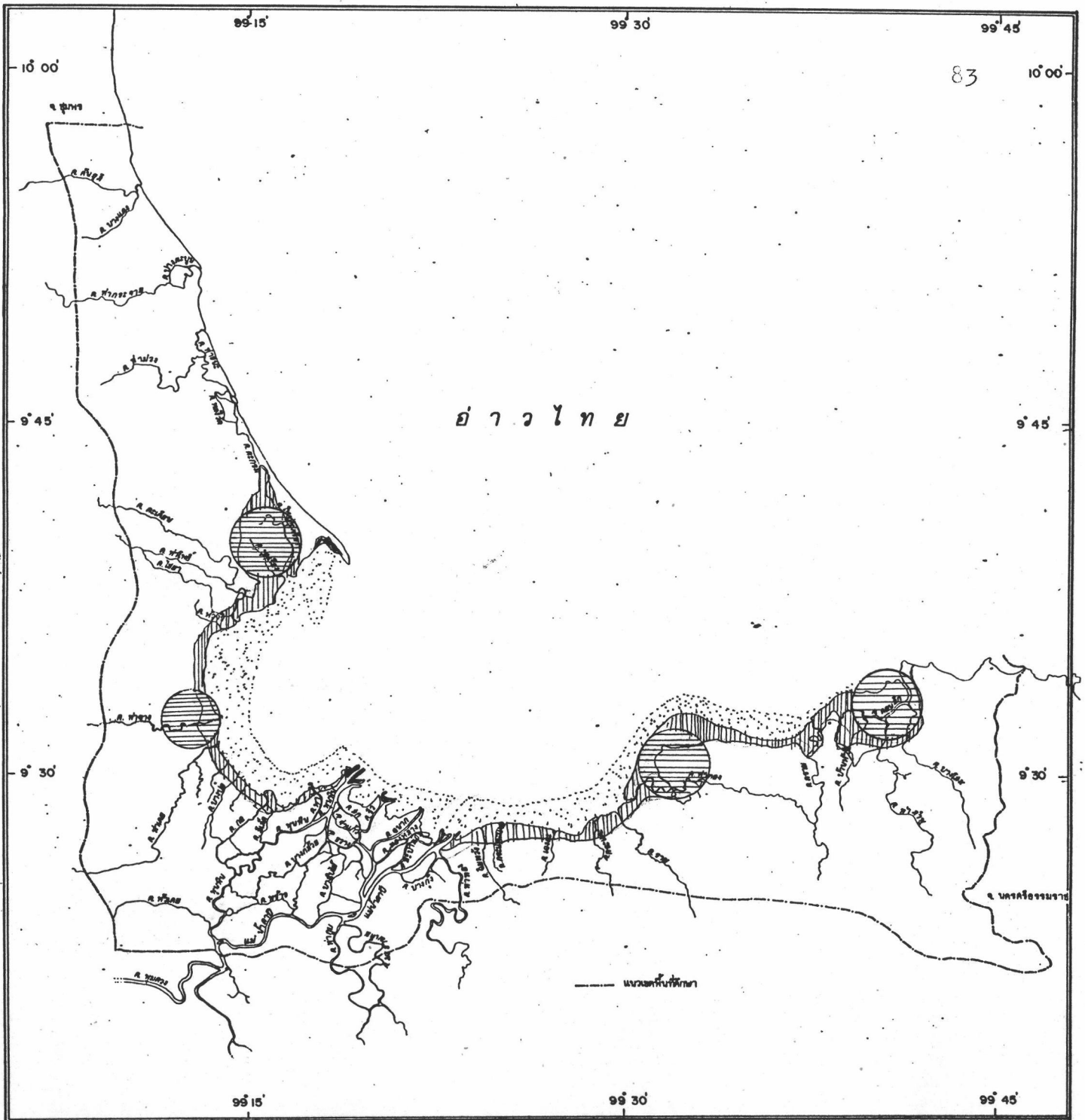
4.1.4 มีความสำคัญด้านเศรษฐกิจระดับจังหวัด จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 มีชื่อเสียงเกี่ยวกับหอยนางรมใหญ่ (หอยตะโกรม) ปูทะเล ปลากระบอก นอก
 จากนั้นยังเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงและทำการประมงกุ้งกุลาดำ หอยแครง หอยกะพง
 หอยแมลงภู่ กุ้งแชบ๊วย กุ้งก้ามกราม ฯลฯ ซึ่งสัตว์น้ำเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีวงจร
 ชีวิตส่วนใดส่วนหนึ่งที่ต้องพึ่งพาป่าซายเล่นทั้งสิ้น แม้แต่ประการังซึ่งเป็นทรัพยากร
 การท่องเที่ยวที่สำคัญ ก็พึ่งพาอาหารในรูปของสารอินทรีย์ที่ผลิตจากป่าซายเล่นด้วย

4.2 สภาพป่าซายเล่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ป่าซายเล่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่กระจายอยู่ตลอดแนวชาย
 ฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน ตั้งแต่อำเภอไชยา อำเภอนาตาลง อำเภอพุนพิน อำเภอ
 เมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก ซึ่งมีพื้นที่ในแต่ละอำเภอดังนี้

1. อำเภอไชยา 16,531 ไร่
2. อำเภอนาตาลง 8,500 ไร่
3. อำเภอพุนพิน 1,700 ไร่
4. อำเภอเมือง 2,800 ไร่
5. อำเภอกาญจนดิษฐ์ 7,633 ไร่
6. อำเภอดอนสัก 13,500 ไร่

และป่าซายเล่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่ง
 ชาติ 4 แห่ง ได้แก่ ป่าเลนน้ำเค็มท่ากลาง พื้นที่ 8,343 ไร่ ป่าเลนน้ำเค็ม
 พุมเรียงมีพื้นที่ 5,834 ไร่ ป่าเลนกาญจนดิษฐ์ มีพื้นที่ 7,633 ไร่ และ

สัญลักษณ์ เขตป่าสงวนแห่งชาติ	0 4 8 16 24 กม.
แสดงพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	แผนที่ที่ 4.1

การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี

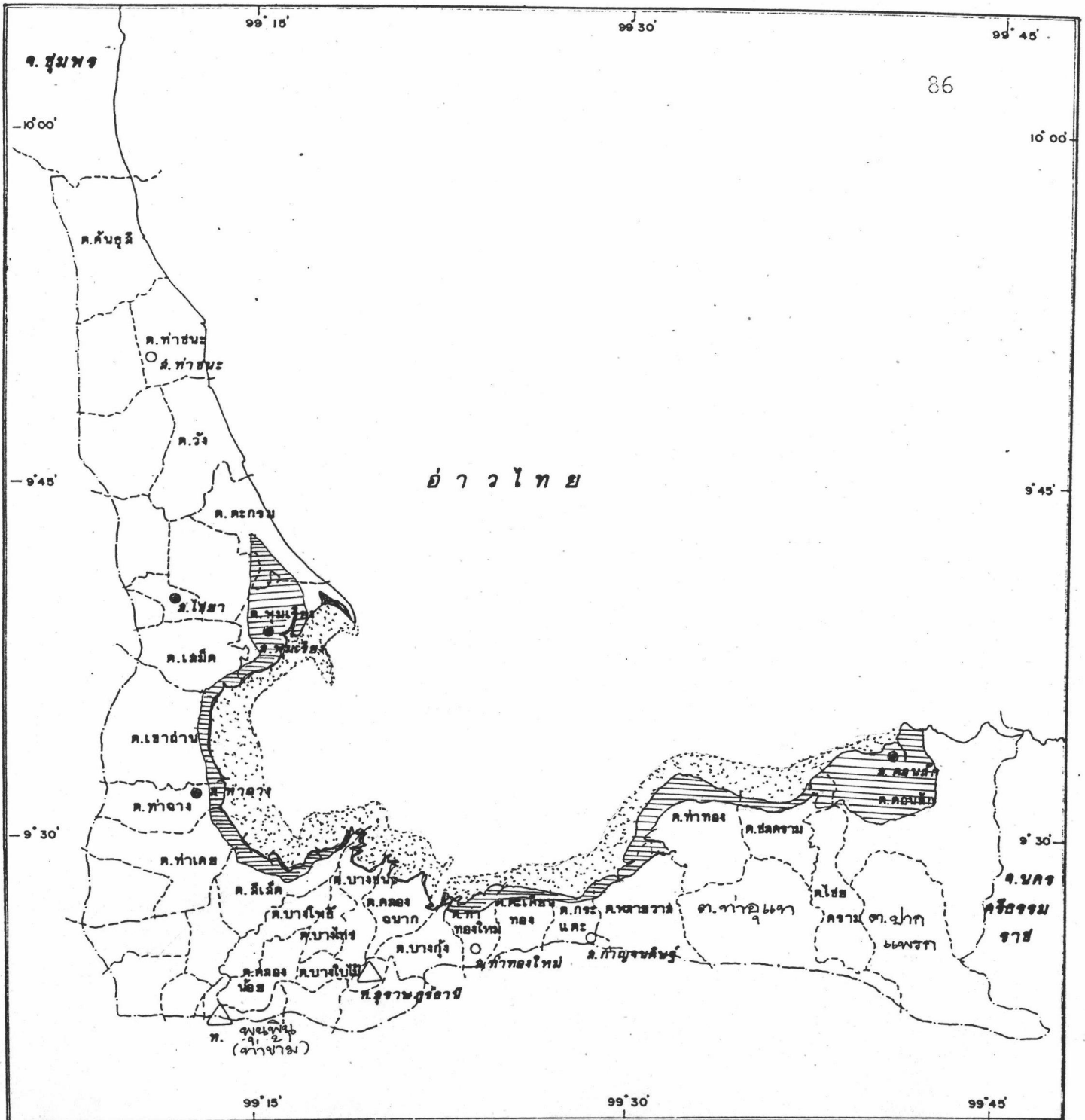
ป่าเลนดอนสัก มีพื้นที่ 19,433 ไร่ รวมประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ 4
แห่งพื้นที่ทั้งหมด 41,243 ไร่ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 แสดงพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อำเภอ	พื้นที่ป่าชายเลน (ไร่)	สัดส่วน %	หมายเหตุ
1. ไชยา	16,531	32.63	เขตป่าสงวนแห่งชาติ 5,834 ไร่
2. ท่าฉาง	8,500	16.78	เขตป่าสงวนแห่งชาติ 8,343 ไร่
3. พุนพิน	1,700	3.36	
4. เมือง	2,800	5.53	
5. กาญจนดิษฐ์	7,633	15.06	เขตป่าสงวนแห่งชาติ 7,633 ไร่
6. ดอนสัก	13,500	26.64	เขตป่าสงวนแห่งชาติ 19,433 ไร่
รวม	50,664	100	รวมเขตป่าสงวนแห่งชาติ 41,234 ไร่

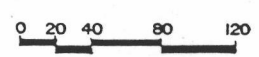
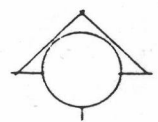
ที่มา สำนักงานป่าไม้เขตสุราษฎร์ธานี 2531

ขอบเขตของพื้นที่ป่าชายเลนจะครอบคลุมตำบลดังต่อไปนี้
 อำเภอไชยา ต.ตะกรม, ต.พุมเรียง, ต.เสมีด
 อำเภอท่าฉาง ต.เขาก่าน, ต.ท่าฉาง, ต.ท่าเคย
 อำเภอพุนพิน ต.สีเสียด
 อำเภอเมือง ต.บางชนะ, ต.คลองฉนาก
 อำเภอกาญจนดิษฐ์ ต.ท่าทองใหม่, ต.ตะเคียนทอง, ต.กระแต
 ต.พรายवास, ต.ท่าทอง
 อำเภอดอนสัก ต.ดอนสัก ต.ชลคราม

พื้นที่ป่าชายเลนในเขตตำบลที่ศึกษา

- หาดโคลน
- ป่าชายเลน

แผนที่ที่ 4.2

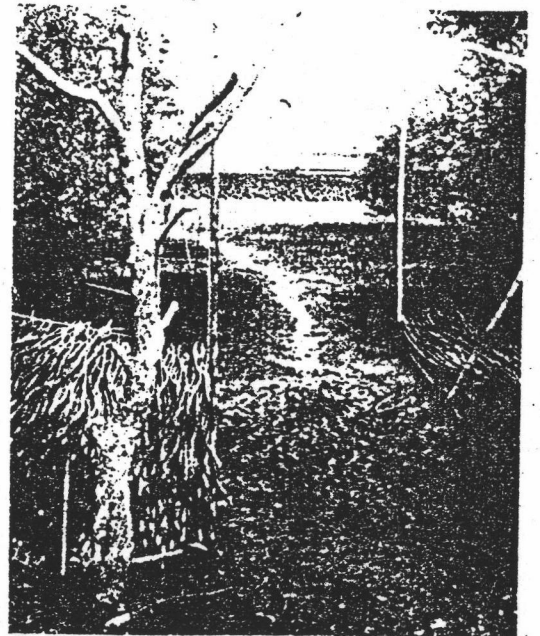
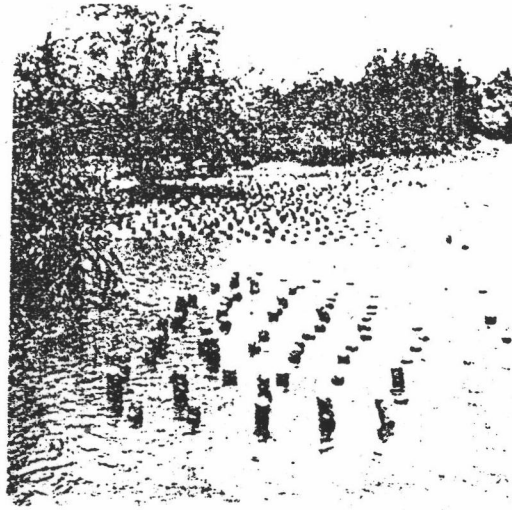
การศึกษากำหนดการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.3 การใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน

การวิเคราะห์สถานการณ์การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลน ทั้งทางตรงและทางอ้อมในปัจจุบัน และศักยภาพในอนาคต รวมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการทรัพยากรป่าชายเลนในอนาคต เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการจัดการให้สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนอันยาวนาน และสนองต่อความต้องการของประชาชนไปพร้อมกัน

การใช้ประโยชน์โดยตรงจากทรัพยากรป่าชายเลนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏให้เห็นหลายรูปแบบ แต่อยู่ในลักษณะที่ยากต่อการประเมินค่าทางเศรษฐกิจ เช่น การใช้เป็นเสาสำหรับเป็นอุปกรณ์การประมงต่างๆ เป็นไม้ต่อเรือ ไม้ก่อสร้างแพจอดเรือ หรือทางเดิน ไม้ผาดย้อมวนและแท ไม้ทำอุปกรณ์จับสัตว์น้ำเข้าบจากมุงหลังคา และไม้บังให้ร่มเงาแก่บริเวณอนุบาลลูกกุ้งในนาุ้ง ไม้วนยาสูบใช้ไม้บางชนิดเป็นเชื้อเพลิง ในรูปของฟืนหรือเผาถ่าน พืชป่าชายเลนบางชนิดใช้เป็นสมุนไพรและลูกจากไปจากใช้ปรุงอาหาร เช่น ขนมาจาก ซึ่งหากันมากในจังหวัดสุราษฎร์ธานี แม้ว่า การใช้ประโยชน์โดยตรงจากทรัพยากรป่าชายเลนเหล่านี้จะไม่สามารถประเมินค่าในเชิงเศรษฐกิจโดยตรงได้ แต่ก็ เป็นแหล่งพึ่งพาของราษฎรที่มีรายได้น้อย ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพโดยไม่ต้องซื้อ

นอกจากการใช้ประโยชน์โดยตรงแล้วในปัจจุบัน เศรษฐกิจด้านการประมงของจังหวัดสุราษฎร์ธานียังต้องพึ่งพาป่าชายเลนทางอ้อมอีกหลายประการ สัตว์น้ำเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น หอยนางรม หอยแครง หอยแมลงภู่ หอยกะพง ปลากระบอก ปลาเก๋า ปูทะเล กุ้งทะเลและเคย ล้วนแล้วแต่มีวงจรชีวิตที่เกี่ยวข้อพึ่งพาระบบนิเวศน์ป่าชายเลนทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหอย ซึ่งเพาะเลี้ยงกันตามหาดเลนได้อาศัยอาหารในรูปของอินทรีย์สารที่ผลิตจากป่าชายเลน ปูทะเลซึ่งอาศัยขุดรูและหาอาหารอยู่ในป่าชายเลน สัตว์น้ำเหล่านี้นอกจากจะมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในระดับจังหวัดแล้วยัง เป็นแหล่งอาศัยที่มาหากินของราษฎรชาวประมงรายย่อยตามชายฝั่งทะเลอีกด้วย

การพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ประโยชน์หลายด้าน :

รูป ๑ และ ๒ การเลี้ยงหอยนางรมในที่หาดเลนติดกับป่าชายเลน

๑	๒
๓	๔

๓ การนำเอาใบจากมาใช้ทำวัสดุบุหลังคา

๔ การตัดไม้ทำฟืน

รูปที่ 4.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ป่าชายเลน

การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนในทางอ้อมอีกประการหนึ่งคือ การใช้เป็นแนวกั้นบังลมและคลื่นทะเลในฤดูมรสุม โดยเฉพาะในเขตอำเภอคอนสัก มีการปลูกป่าชายเลนบริเวณริมคลองและริมทะเลเพื่อป้องกันการพังทลายของชายฝั่งและคลื่น นอกจากนี้สภาพการรักษาป่าชายเลนบริเวณใกล้ชุมชนเล็ก ๆ ริมทะเล หรือริมฝั่งแม่น้ำเพื่อเป็นแนวป้องกันลมและคลื่น

การใช้ประโยชน์ที่ดินชายเลนที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่งได้แก่ การปลูกป่าชายเลนเพื่อการตัดฟืนไม้เผาถ่าน ซึ่งตามหลักการแล้วน่าจะมีประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แต่ในทางปฏิบัติแล้วการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำการปลูกป่าในอำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจุดเริ่มต้นของการบุกรุกทำลายป่าชายเลนเพื่อการทำนาเกลือ และการใช้ประโยชน์อื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากมาตรการกำกับโครงการปลูกป่าชายเลนยังไม่เข้มงวดเพียงพอและยังมีช่องว่างของระเบียบข้อบังคับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของผู้ที่ได้รับอนุญาตไม่ต้องรับผิดชอบการบุกรุกทำลายป่าในพื้นที่ยกเว้นกรณีที่มีการปล่อยปะละเลยไม่แจ้งต่อทางราชการให้ดำเนินการจับกุมอย่างทันทั่วถึง

4.3.1 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าชายเลนปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2531 มีการเข้าทำประโยชน์ที่ดินป่าชายเลนในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งสิ้น 26,162 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอคอนสัก อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอท่าฉาง ซึ่งมีการใช้พื้นที่ป่าชายเลนถึง 9,748, 6,035 และ 5,755 ไร่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.3, 23.0 และ 22.0 ของพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามลำดับ และที่เหลือกระจายอยู่ในเขตอำเภอพุนพิน อำเภอไชยา และอำเภอเมือง ส่วนประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดินมีรายละเอียดส่วนประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดินมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.2 และ แผนภูมิที่ 4.1)

ก. ระดับอำเภอ

1. อำเภอเมือง ในเขตอำเภอเมืองมีพื้นที่ที่เป็นป่าชายเลน 1,072 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.1 ของพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งตัวเลขจะพบว่าพื้นที่ป่าชายเลนในเขตอำเภอเมืองจะถูกจะใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จึงไม่มีบริเวณที่เป็นที่ว่างเลย อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่ไม่มีการทำ

นาถัก หรือบ่อปลาซึ่งต้องใช้พื้นที่ในกระเพาะ เลี้ยงมาก นอกจากนั้นยังไม่มีการทำ
สวนมะพร้าวอีกด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นการทอผ้าขาว ซึ่งมีพื้นที่
586 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 54.66 ของพื้นที่ป่าชายเลนของอำเภอเมืองซึ่งนับ
ว่าเป็นเขตที่มีการทอผ้าขาวมากที่สุดในพื้นที่ป่าชายเลน จังหวัดสุราษฎร์ธานีรอง
จากการทอผ้าขาว คือการใช้พื้นที่ปลูกจากซึ่งมีพื้นที่ 397 ไร่ คิดเป็นร้อยละ
37.03 ของพื้นที่ป่าชายเลนในเขตอำเภอเมือง ส่วนที่อยู่อาศัย การเพาะเลี้ยง
หอย และ บู่ มีการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนเพียง 49,20 และ 20
ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.57 1.87 และ 1.87 ตามลำดับ

2. อำเภอกาญจนดิษฐ์ในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์มีพื้นที่
ที่เป็นป่าชายเลน 6,035 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 23 ของพื้นที่ป่าชายเลน
จังหวัดสุราษฎร์ธานีการทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์
ส่วนใหญ่เป็นการทอผ้าขาว ซึ่งมีการใช้พื้นที่ถึง 5,736 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ
95.04 ของพื้นที่ป่าชายเลนอำเภอกาญจนดิษฐ์เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการทอผ้าขาว
ขนาดแปลงประมาณ 10-50 ไร่ถึง 63 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 80 เกษตรกร
ผู้ทอผ้าขาวในเขตอำเภอนี้ นอกจากนั้นจะเป็นการทำสวนมะพร้าวและเป็นที่อยู่อาศัย
บ้างแต่มีสัดส่วนน้อยมากคือเพียง 65 และ 15 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 108
และ 0.25 ของพื้นที่ป่าชายเลนอำเภอกาญจนดิษฐ์ตามลำดับ

3. อำเภอไชยา ในเขตอำเภอไชยามีพื้นที่ป่า
ชายเลนเพียง 1,467 ไร่คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัด
สุราษฎร์ธานี ซึ่งนับว่ามีพื้นที่น้อยมากเมื่อรองจากอำเภอเมืองเมื่อเทียบกับอำเภอ
อื่น ๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นการทอผ้าขาวซึ่งมีพื้นที่ 752 ไร่ คิด
เป็นร้อยละ 51.26 ของพื้นที่ป่าชายเลนอำเภอไชยา ส่วนใหญ่จะมีการทอผ้าขาว
ขนาดแปลงประมาณ 40-50 ไร่ต่อราย นอกจากนั้นยังมีบ่อปลาซึ่งมีเฉพาะในเขต
อำเภอไชยาเท่านั้นซึ่งมีพื้นที่ 378 ไร่คิดเป็นร้อยละ 25.77 ของพื้นที่ป่าชายเลน
อำเภอไชยา รองลงมาคือ ป่าจากและการปลูกมะพร้าว ซึ่งพื้นที่ 223 และ 114
ไร่คิดเป็นร้อยละ 15.20 และ 7.77 ของ พื้นที่ป่าชายเลนอำเภอไชยา
ส่วนนาข้าวการเลี้ยงหอย เลี้ยงบู่ ที่อยู่อาศัย และที่ว่าง ไม่มีการใช้พื้นที่ในเขต
อำเภอไชยาเลย

4. อาเภอพนพน ในเขตอาเภอพนพนมีพื้นที่ป่าชายเลน 2,085 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.0 ของพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งจะเป็นการทำนาถุ้ง บลูจาก และบลูกมะพร้าวเป็นส่วนใหญ่โดยมีพื้นที่ 706,623 และ 477 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 33.86, 29.88 และ 22.88 ของพื้นที่ป่าชายเลนอาเภอพนพนตามลำดับ ที่เหลือเป็นการทำนาข้าว และที่อยู่อาศัย 204 และ 75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.78 และ 3.60 ของพื้นที่ป่าชายเลนอาเภอพนพนส่วนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทหอย บูลปลา และ ที่ว่าง ไม่มีการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินป่าชายเลนของอาเภอพนพนเลย

5. อาเภอท่าฉาง ในเขตอาเภอท่าฉางมีพื้นที่ป่าชายเลนถึง 5,755 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 22.0 ของพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยทั้งหมดเป็นการทำนาถุ้งเพียงอย่างเดียวโดยเป็นการทำนาถุ้งที่มีการถือครองขนาดใหญ่ตั้งแต่ 100-200 ไร่ ถึง 400-500 ไร่ซึ่งมีจำนวนเกษตรกรถึง 20 รายคิดเป็นร้อยละ 83.3 ของเกษตรกรผู้ทำนาถุ้งในอาเภอท่าฉาง

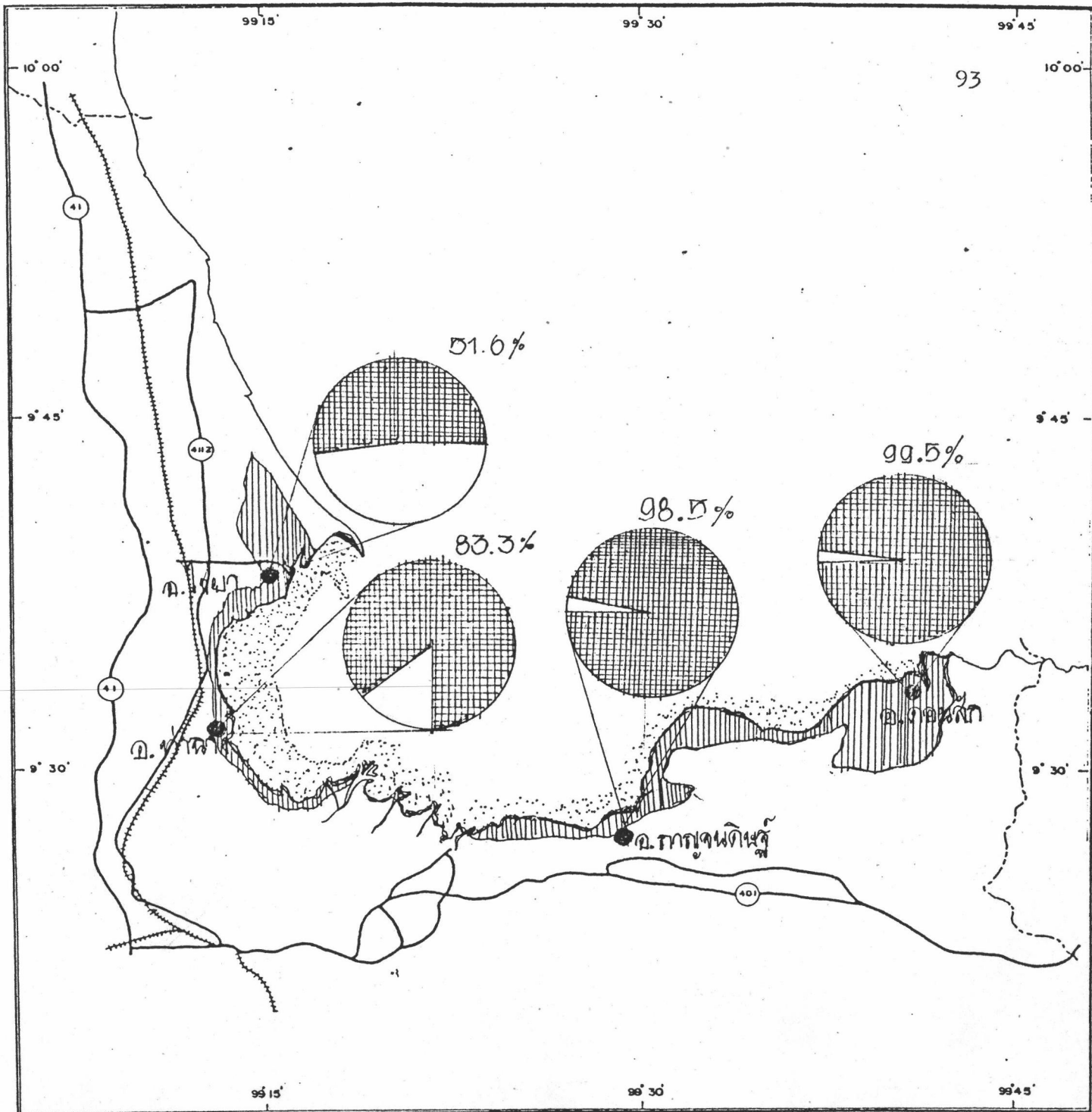
6. อาเภอคอนสัก ในเขตอาเภอคอนสักนั้นนับว่ามีพื้นที่ป่าชายเลนมากที่สุดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือมีพื้นที่ถึง 9,748 ไร่คิดเป็นร้อยละ 37.3 ของพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เกือบทั้งหมดเป็นการทำนาถุ้ง คือมีพื้นที่ทำนาถุ้งถึง 9,709 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.59 ของพื้นที่ป่าชายเลนของอาเภอคอนสัก ซึ่งเมื่อเทียบกับอาเภออื่น ๆ แล้วจะเห็นได้ว่ามีส่วนการทำนาถุ้งมากที่สุดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ที่มีขนาดแปลงตั้งแต่ต่ำกว่า 1 ไร่ และ 1-10 ไร่ ถึง 34 รายคิดเป็นร้อยละ 39 ของเกษตรกรผู้ทำนาถุ้งในเขตอาเภอคอนสัก และมีกลุ่มของเกษตรกรผู้ทำนาถุ้งรายใหญ่ ขนาดแปลง 100-200 ไร่ และ 200-300 ไร่ อีก 28 รายคิดเป็นร้อยละ 32.2 ของเกษตรกรผู้ทำนาถุ้งในเขตอาเภอคอนสัก

ตารางที่ 4.2 ผลของการเข้าป่าประโยชน์ป่าชายเลน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี พ.ศ. 2531

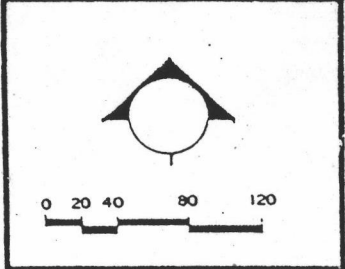
ประเภท อาเภ	เมือง		กาญจนดิษฐ์		ไชยา		พนม		ท่าฉาง		ดอนสัก		รวม	
	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%
1. พืชอาศัย	49	4.57	15	0.25	-	-	75	3.60	-	-	39	0.41	178	0.86
2. บลจาก	397	37.03	-	-	223	15.20	623	29.88	-	-	-	-	1,243	4.75
3. บลกะพร้าว	-	-	65	1.08	114	7.77	477	22.88	-	-	-	-	656	2.51
4. พาน้ำขาว	586	54.66	-	-	-	-	204	9.78	-	-	-	-	790	3.02
5. พาน้ำกิ่ง	-	-	5,736	95.04	752	51.26	706	33.86	5,755	100.00	9,709	99.59	22,658	86.61
6. เลียงผอย	20	1.87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	0.80
7. เลียงขุ	20	1.87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	0.08
8. บ่อปลา	-	-	-	-	378	25.77	-	-	-	-	-	-	378	1.44
9. พื้ว่าง	-	-	219	3.63	-	-	-	-	-	-	-	-	219	0.84
รวม	1,072	100/	6,035	100/	1,467	100/	2,085	100/	5,755	100/	9,748	100/	26,162	100/
		4.1		23.0		5.6		8.0		22.0		37.3		100

ที่มา : บำรุงเขตสุราษฎร์ธานี

แสดง : การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าชายเลน

- นาเกลือ
- ป่าชายเลนที่เหลือ

แผนภูมิที่ 4.1

การศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ก.) ทานากุ้ง

ประเภทของการใช้ที่ดินที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือการทานากุ้งมีการใช้พื้นที่ถึง 22,658 ไร่คิดเป็นร้อยละ 86.61 ของการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด จะรวมตัวกันในเขตอำเภอคอนสาร ท่ากลาง และกาญจนดิษฐ์ ซึ่งมีพื้นที่ทานากุ้ง 9,709, 5,755 และ 5,736 ไร่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 31.1, 22.0 และ 21.9 ของการทานากุ้งในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามลำดับ จากตารางที่ 4.1 จะพบว่าในการเข้าทำประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนของอำเภอคอนสารทั้งหมดจะเป็นการทานากุ้ง ส่วนอำเภอกาญจนดิษฐ์จะเป็นการทานากุ้งถึงร้อยละ 99.6 ของการเข้าทำประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมดของอำเภอกาญจนดิษฐ์ ในขณะที่เดียวกันอำเภอเมืองจะไม่มีการทานากุ้งเลย เนื่องจากมีพื้นที่น้อย จะใช้เป็นพื้นที่ชุมชนมากกว่า ทั้งนี้การทานากุ้งเริ่มพัฒนากันอย่างจริงจังเมื่อ 7 ปีที่ผ่านมาจนเป็นเหตุให้อำเภอกาญจนดิษฐ์และอำเภอคอนสารกลายเป็นพื้นที่ที่มีเนื้อที่ทานากุ้งมากที่สุดของจังหวัด และเรียกได้ว่าแทบจะไม่มีป่าชายเลนเหลืออยู่อีกเลย ส่วนบริเวณที่ยังมีป่าชายเลนเหลืออยู่บ้าง ได้แก่ ในเขตอำเภอไชยา อำเภอท่ากลาง และอำเภอท่าชนะ ป่าชายเลนส่วนใหญ่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม เนื่องจากเคยผ่านการทำไม้ป่าชายเลนโดยไม่มีการปลูกซ่อมแซมตามที่ควร เป็นเหตุให้เริ่มมีการบุกรุกพื้นที่ทานากุ้งในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา สภาพการทานากุ้งจึงเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่

การเลี้ยงกุ้งในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงโดยวิธีธรรมชาติหรือกึ่งธรรมชาติ จากการศึกษาสำรวจภาคสนามพบว่าการถือครองที่ดินในการทานากุ้งนี้มีขนาดการถือครองพื้นที่ไม่เท่ากัน จากแผนที่ที่แสดงให้เห็นถึงแปลงนากุ้ง จะเห็นว่ามีขนาดพื้นที่ไม่เท่ากัน เข้าครอบครองโดยไม่ได้มีหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ป่าชายเลนจากทางราชการแต่อย่างใดเฉลี่ย 1/200 ไร่

ตาราง 4.3 แสดงการเข้าครอบครองท่าประโยชน์น้ำกึ่ง พ.ศ.2529

อำเภอ พ.ท. (ไร่)	ไชยา (ราย)	ท่ากลาง (ราย)	กาญจนดิษฐ์ (ราย)	ดอนสัก (ราย)	รวม (ราย)
ต่ำกว่า 1 ไร่	-	-	-	18	18
1-10 ไร่	-	-	2	16	18
10-20 ไร่	4	-	13	2	19
20-30 ไร่	7	1	14	2	24
30-40 ไร่	1	2	20	4	27
40-50 ไร่	11	1	16	2	30
50-60 ไร่	-	-	4	1	5
60-70 ไร่	-	-	2	1	3
70-80 ไร่	-	-	2	5	7
80-90 ไร่	1	-	4	5	10
90-100 ไร่	-	-	1	1	2
100-200 ไร่	-	8	-	20	23
200-300 ไร่	-	8	-	8	11
300-400 ไร่	-	1	-	1	2
400-500 ไร่	-	3	1	1	4
มากกว่า 500 ไร่	-	-	-	-	1
	24	24	79	87	204

ที่มา สำนักงานป่าไม้เขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เหตุที่มีการทำนาถุ้งในพื้นที่ป่าชายเลนกันมากก็เนื่องจากป่าชายเลนอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล มีแพรงคลองอยู่มากมายและมีน้ำทะเลท่วมถึงทำให้สะดวกต่อการนำน้ำทะเลเข้ามาใช้ในการเลี้ยงกุ้งและระบายน้ำออกจากนาถุ้งโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างคลองส่งน้ำและคลองระบายน้ำ นอกจากนั้นการที่พื้นที่ป่าชายเลนส่วนใหญ่เป็นป่าสงวนแห่งชาติหรือที่สาธารณะซึ่งไม่มีเจ้าของ จึงไม่ต้องลงทุนค่าที่ดินและถ้าเป็นกรณีที่ขอเข้าทำประโยชน์แล้ว ค่าธรรมเนียมการขอเข้าทำประโยชน์ในป่าสงวนแห่งชาติก็มีราคาต่ำมาก (ไร่ละ 75 บาท/ปี) เมื่อเปรียบเทียบกับที่ดินกรรมสิทธิ์นอกป่าชายเลน จึงเป็นมูลเหตุให้มีการใช้ที่ดินป่าชายเลนเพื่อการเลี้ยงกุ้ง อีกประการหนึ่งคือการเลี้ยงกุ้งในบริเวณนี้พัฒนาจากการเลี้ยงกุ้งแบบดั้งเดิมบริเวณป่าชายเลนมีลูกกุ้งและอาหารสำหรับการเจริญเติบโตในนาถุ้ง และจับมาขายได้โดยไม่ต้องลงทุนซื้อลูกกุ้งหรืออาหารเสริม แต่ในปัจจุบันการเลี้ยงกุ้งได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการเลี้ยงแบบพัฒนา ซึ่งไม่จำเป็นต้องพึ่งพาป่าชายเลนโดยจะมีการลงทุนในด้านลูกกุ้ง อาหาร อากาศ ฯลฯ การเลี้ยงกุ้งแบบพัฒนานี้หากดำเนินการในป่าชายเลนแล้วจะต้องลงทุนส่วนที่เพิ่มในด้าน การปรับปรุงดิน มากกว่าการใช้พื้นที่ดอนบนด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่ป่าชายเลนและไม่ควรจะเลี้ยงในพื้นที่ป่าชายเลนด้วย

ข) การปลูกจาก

นอกจากการทำนาถุ้งแล้ว พื้นที่ป่าชายเลนจะเป็นป่าจากทั้งที่เป็นป่าเดิมและที่ราษฎรบุกรุกเข้าไปปลูกเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2531 มีพื้นที่ป่าจากที่อยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน 1,243 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.75 ของพื้นที่ป่าชายเลนของจังหวัด ในจำนวนนี้เป็นป่าเดิมถึงร้อยละ 90 ของป่าจากทั้งหมด พื้นที่ป่าจากมากกว่าร้อยละ 50 อยู่ในเขตอำเภอพนมพิณ ที่เหลืออยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอไชยาเท่านั้น

ค) การทำนาข้าว

ในเขตพื้นที่ป่าชายเลนมีการทำนาข้าวทั้งหมดประมาณ 790 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.02 ของพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในจำนวนนี้เป็นที่นา

ร้างถึงร้อยละ 70 ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 30 มีการทำนาอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีอยู่เฉพาะในเขตอำเภอเมืองและอำเภอพุนพินเท่านั้น

ง) การทำสวนมะพร้าว

พื้นที่ที่มีการทำสวนมะพร้าวในเขตพื้นที่ป่าชายเลน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทั้งหมดประมาณ 656 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.51 ซึ่งส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 73 อยู่ในเขตอำเภอพุนพินที่เหลืออยู่ในเขตอำเภอไชยาและอำเภอกาญจนดิษฐ์

จ) อื่น ๆ

นอกจากการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว จะเป็น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทหอย บู่ และปลา ประมาณ 418 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.6 ที่เหลือจะเป็นที่ว่างและที่พักอาศัยในสัดส่วนร้อยละ 0.84 และ 0.68 ของพื้นที่ป่าชายเลนตามลำดับ

4.3.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าชายเลน

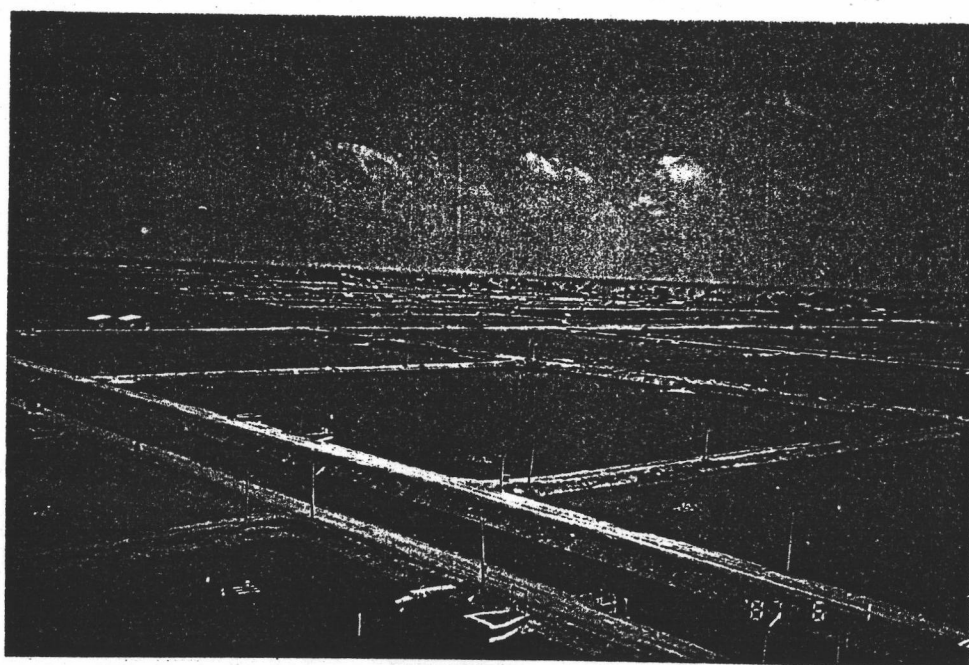
จากการสำรวจโดยภาพถ่ายดาวเทียมครั้งล่าสุดของกรมป่าไม้ พบว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ป่าชายเลนเหลือเพียง 15,162 ไร่ ลดลงจากปี พ.ศ.2522 ถึง 32,750 ไร่ อำเภอที่มีพื้นที่ป่าชายเลนลดลงเป็นสัดส่วนมากที่สุดคืออำเภอคอนสัก อำเภอไชยา และอำเภอท่าฉาง คิดเป็นร้อยละ 39.22, 33.02 และ 17.75 ของจำนวนพื้นที่เปลี่ยนแปลงทั้งหมดตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงสัมพัทธ์ (Relative Change) แล้ว พบว่า อำเภอคอนสักเป็นพื้นที่ที่มีพื้นที่ลดลงจากเดิมมากที่สุด คือลดลงจากเดิมถึงร้อยละ 95.14 รองลงมาคือ อำเภอท่าฉาง อำเภอไชยา และอำเภอกาญจนดิษฐ์ ลดลงจากเดิมร้อยละ 68.39, 66.24 และ 60.51 ตามลำดับ ส่วนอำเภอเมืองและอำเภอพุนพินนั้นมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด เนื่องจากพื้นที่ถูกใช้เป็นที่ชุมชนอยู่มากแล้ว

ตารางที่ 4.3 แสดงเนื้อที่ป่าชายเลน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อำเภอ	พื้นที่ป่าชายเลน (ไร่)		พื้นที่ (ไร่)	การเปลี่ยนแปลง	
	พ.ศ.2522	พ.ศ.2529		RELATIVE CHANGE (%)	ABSOLUTE CHANGE (%)
1. เมือง	3,031	2,800	231	7.62	0.71
2. พุนพิน	2,250	1,700	550	24.44	1.68
3. กาญจนดิษฐ์	4,100	1,619	2,481	60.51	7.57
4. ท่าฉาง	8,500	2,687	5,813	68.39	17.75
5. ไชยา	16,531	5,700	10,831	66.24	33.07
6. คอนสัก	13,500	656	12,844	95.14	39.22
รวม	47,912	15,162	32,750	68.34	100.00

ที่มา : ภาพถ่ายดาวเทียม กองจัดการป่าไม้ กรมป่าไม้

แม้ว่าป่าชายเลนจะมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎรยากจน ที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลเป็นอันมาก เพราะพื้นที่ป่าชายเลนเท่ากับเป็นแหล่งทามาหากินสำคัญของราษฎร แต่ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการ ประกอบการการขยายตัวของการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ โดยมีได้มีการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน และการรองรับปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำนากุ้ง จึงทำให้ป่าชายเลนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีลดลงอย่างรวดเร็ว และป่าชายเลนที่เหลืออยู่จึงมีสภาพเสื่อมโทรม

ภาพที่ 4.2 พื้นที่ป่าชายเลนถูกเปลี่ยนเป็นนาุ้ง

4.4 ศักยภาพของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลน

การวิเคราะห์ศักยภาพของการใช้พื้นที่ป่าชายเลนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี พิจารณาในสองลักษณะคือ ลักษณะที่ปล่อยให้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน และลักษณะที่รัฐเข้ามาจัดการควบคุมให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม และเอื้ออำนวยประโยชน์ในระยะยาว

4.4.1 ลักษณะที่ปล่อยให้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพปัจจุบัน

ในการพิจารณาพัฒนาไปตามทิศทางที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ก็คาดได้ว่าการใช้พื้นที่ป่าชายเลนเพื่อการทานากุ้ง จะขยายตัวไปอย่างไม่หยุดยั้ง จนกระทั่งเหลือป่าชายเลนเฉพาะในเขตอนุรักษ์ที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะรักษาไว้ได้เท่านั้น เนื่องจากพิจารณาจากภาวะการผลักดันตัวของประชาชนที่มีความสนใจเลี้ยงกุ้งซึ่งมีมากกว่าภาวะการขยายตัวของตลาดกุ้งในตลาดในขณะเดียวกันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลนทั้งโดยตรงและทางอ้อมก็จะค่อย ๆ ลดลงไปในระยะเวลาประมาณ 5 ปีข้างหน้า ควบคู่ไปกับการเพิ่มพื้นที่เลี้ยงกุ้ง เพราะประชาชนส่วนหนึ่งที่อยู่อาศัยตามชายฝั่งทะเลใกล้เคียงหรือบริเวณป่าชายเลนซึ่งมีอำนาจการลงทุนต่ำจะไม่สามารถเลี้ยงกุ้งได้ และจะต้องขายที่ดินไปประกอบอาชีพอื่น¹

4.4.2 ลักษณะที่รัฐเข้ามาจัดการควบคุม

สำหรับกรณีที่รัฐเข้าไปมีบทบาทเพิ่มขึ้น ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนก็ดี หรือการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเลี้ยงกุ้งบริเวณพื้นที่นอกป่าชายเลนมีต้นทุนต่ำลงก็ดี ตลอดจนการวางแผนการจัดการ และการให้คำแนะนำแก่ราษฎรถึงความสำคัญของป่าชายเลนแล้วคาดว่าป่าชายเลนคงจะไม่ลดลงไปกว่าเนื้อที่ที่มีอยู่ในปี พ.ศ. 2532 นอกจากนั้นจากการศึกษาของกรม

¹สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, การศึกษาผลกระทบทางสังคมจากการพัฒนาการเลี้ยงกุ้งทะเล, 2531

ป่ามุงได้คาดการณ์พื้นที่เลี้ยงกึ่งกุ่มกาค่าทั้งประเทศที่ควรจะมีอยู่ หากต้องการให้มีเสถียรภาพในด้านการตลาดและการส่งออกควรจะเป็น 5 แสนไร่ พร้อมทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เองก็เริ่มดำเนินการวางแผนพัฒนาการเลี้ยงกึ่งกุ่มกาค่าอย่างมีระบบที่เหมาะสม และมีการจัดรูปที่ดินพร้อมระบบสาธารณูปโภคควบคู่ไปด้วยแล้ว ก็คาดได้ว่าปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำนาเกลือจะไม่รุนแรงเท่ากับระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

จากการศึกษาจะสามารถทราบถึงความสำคัญ ประโยชน์ของพื้นที่ป่าชายเลนอย่างมากทั้งต่อระบบนิเวศน์ชายฝั่งทะเล และความเป็นอยู่ การดำรงชีพของประชาชนที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเล อีกทั้งการเข้าทำประโยชน์ที่ดินป่าชายเลน ซึ่งปัจจุบันป่าชายเลนบริเวณพื้นที่ศึกษา ถูกบุกรุกเพื่อเข้าทำประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้นจึงทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดจำนวนลงและเสื่อมสภาพลง

สำหรับป่าชายเลนของพื้นที่ศึกษาซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวนถึง 41,243 ไร่ โดยแบ่งเป็นป่าชายเลน 4 แห่งคือ ป่าเลนน้ำเค็ม ทางกลาง ป่าเลนน้ำเค็มพุมเรียง ป่าเลนกาญจนดิษฐ์ และป่าเลนดอนสัก โดยปัจจุบันมีการเข้าทำประโยชน์ที่ดินป่าชายเลนอย่างมาก โดยมีจำนวนถึง 26,162 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นการใช้พื้นที่ป่าชายเลน เพื่อทำนาเกลือ ถึงร้อยละ 86.61 ของการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด โดยอยู่ในเขตอำเภอดอนสัก อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอท่ากลาง เป็นส่วนมาก จากการศึกษาพบว่าป่าชายเลนบริเวณอำเภอดอนสักทั้งหมดถูกใช้เพื่อทำนาเกลือ ปัจจุบันแทบจะไม่มีป่าชายเลนเหลืออยู่อีกเลยส่วนบริเวณที่ยังมีป่าชายเลนเหลืออยู่บ้างก็จะมีสภาพเสื่อมโทรมลง

นอกจากมีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำนาเกลือแล้ว ยังมี การเข้าไปทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทำจาก นาข้าวและที่อยู่อาศัย เป็นต้น สำหรับการทำนาเกลือจะเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมสูงสุดในพื้นที่ป่าชายเลนทั้งนี้ เพราะกึ่งทะเลกำลังเป็นที่นิยมของตลาดต่างประเทศขายได้ราคาดี การลงทุนด้านที่ดินค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นการบุกรุกสงวนแห่งชาติโดยไม่มีหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ป่าชายเลนจากทางราชการ ประกอบกับป่าชายเลนเป็นบริเวณที่มีสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะวางไข่ สืบเนื่องจากการเข้าทำประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนเหล่านี้ ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดลงอย่างมาก ซึ่งในช่วงปี

2522-2529 พบว่าพื้นที่ป่าชายเลนของจำนวนจังหวัดสุราษฎร์ธานีลดจำนวนลงอย่างมากถึง 32,750 ไร่ โดยป่าชายเลนบริเวณอำเภอคอนสัก มีจำนวนลดลงสูงสุดจนแทบจะไม่มีเหลือในปัจจุบัน

จากการเข้าทำประโยชน์บริเวณพื้นที่ป่าชายเลนในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ จากประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนแต่เพียงอย่างเดียวนั้น จนทำให้พื้นที่ป่าชายเลนที่มีอยู่มากในอดีต ซึ่งก่อประโยชน์อย่างมากมายต่อระบบนิเวศน์ชายฝั่งทะเลและการดำรงชีพของประชาชนชายฝั่งทะเลนั้นไว้มีจำนวนลดลงและเสื่อมสภาพความอุดมสมบูรณ์ลงอย่างมาก จนก่อให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ส่วนรวมบริเวณดังกล่าวอีกทั้งส่งผลกระทบต่อสภาพการดำรงชีพของประชาชนเช่นกัน ซึ่งทั้งนี้ในปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบบริเวณนี้ไม่สามารถประเมินเป็นมูลค่าได้ในทางเศรษฐกิจได้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการลดลงและการเสื่อมสภาพของพื้นที่ป่าชายเลนซึ่งเกิดจากการเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว จนละเลยที่จะมองถึงปัญหาและผลกระทบที่จะนำมาจากการกระทำดังกล่าวได้เริ่มปรากฏขึ้นแล้ว